

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU

2024-2028 STRATEJİK PLAN TASLAĞI

TELKODER GÖRÜŞLERİ

18.01.2024

Kurum: TELKODER

GENEL GÖRÜŞLER

1- Taslak Planın Hazırlanma Sürecine Yönelik Görüşlerimiz

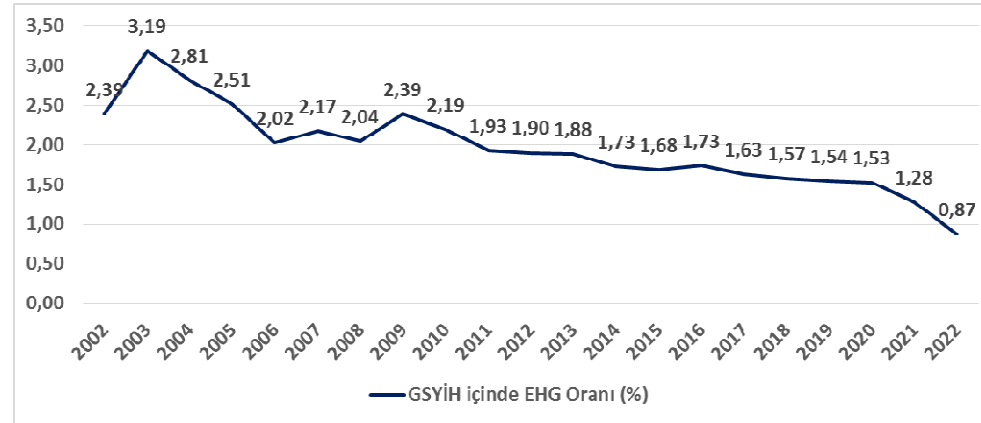
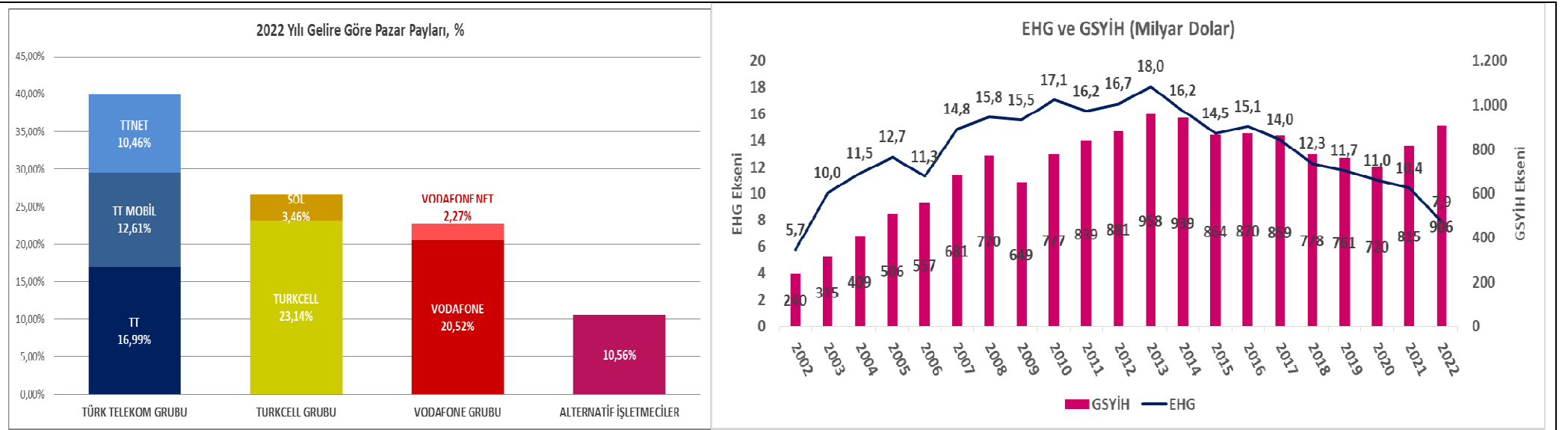
Elektronik haberleşme sektörünün orta ve uzun vadeli amaçlarını, temel ilke ve politikalarını, hedef ve önceliklerini, performans ölçütlerini, bunlara ulaşmak için izlenecek yöntemler ile kaynak dağılımlarını içeren Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Taslak 2024-2028 Stratejik Planı, sektörün geleceğe dair yol haritasını doğrudan etkileyecek önemli bir dokümandır. Kurumunuz 2024-2028 Taslak Strateji Raporunun, 2024 yılının Ocak ayında sadece 4-5 günlük bir kamuoyu sürecine tabi tutulmak sureti ile hazırlanması, hem stratejik planın hayata geçirilmesi konusunda sürelerin işletilmesini zorlaştıracak hem de kamuoyu görüşlerinin sağlıklı bir şekilde toplanmasının önüne geçecektir.

Hal böyle iken, bu denli önem arz eden benzer çalışma ve planların, uygulamaya alınmadan bir yıl önce hazırlanarak kamuoyu görüşlerine açılması, alınan görüşlerin değerlendirilmesi akabinde revize edilerek son halinin sektör ile paylaşılması, gerek öngörülebilirliğin, gerekse de sektör oyuncularının söz konusu plan/strateji adımlarına ilişkin talep ve beklentilerinin alınmasının sağlanması sebepleriyle önem teşkil etmektedir.

2- Sektöre Yönelik Değerlendirmeler

Elektronik Haberleşme Sektöründe, 2002 yılında başlayan serbestleşme hareketinden bugüne gelindiğinde, geçen 20 senenin sonunda bağımsız alternatif işletmecilerin toplam sektör gelirleri içerisindeki payının %10 seviyelerinde olduğu görülmektedir. Bu oran AB ülkeleri ile kıyaslandığında çok çok düşük kalmaktadır. AB ülkelerinde alternatif işletmecilerinin Pazar payı %60 seviyelerindedir¹.

¹ Fixed broadband subscriptions - operator market shares at EU level, January 2006 - January 2015 Connectivity Broadband market developments in the EU Digital Agenda Scoreboard

Elektronik haberleşme sektörünün 2022 yılı büyüklüğü yaklaşık olarak 130 Milyar TL olarak belirlenmiştir. Dolar bazında değerlendirdiğimizde ise Elektronik Haberleşme Gelirlerinin (EHG), 2013 yılında 18 Milyar Dolar seviyelerinde olduğu ve sektör ciroları 2022 yılında 7,86 Milyar Dolara kadar gerilediği görülmektedir.

Türkiye'nin Gayri Safi Yurt İçi Hâsılası (GSYİH) içinde Elektronik Haberleşme Gelirlerinin (EHG) payı her geçen yıl azalmaktadır. Türk Telekom'un özelleştirildiği 2005 yılında GSYİH-EHG oranı %2,51 iken 2022 yılında bu oran %0,87'ye kadar düşmüştür.

Yukarıdaki rakamlar bize, Türkiye Elektronik Haberleşme Sektörünün, uluslararası pazarın herhangi bir alanında diğer ülkeler ile rekabet edebilmesinin kolay olmadığını göstermektedir. Telekomünikasyon sektörümüzün yapısı oldukça dinamik ve potansiyeli çok yüksektir. Sektördeki tüm oyuncuların işbirliği, siyasi kararlılık, ilgili kurumların destekleriyle, aşağıda BTK 2024-2028 Stratejik Planına Yönelik Öneriler başlığında yer alan adımların atılması halinde sektörde gözle görülür ölçüde bir büyümenin sağlanabileceğini düşünüyoruz. Bununla birlikte, Haberleşme Genel Müdürlüğü ve BTK'nın ilgili daireleri ile TELKODER üyeleri arasında düzenli sıklıkla toplantılar yapılması hem sektördeki gelişmelerin takip edilmesi hem de sektör oyuncularının taleplerinin alınması açısından yararlı olacaktır. Ayrıca, düzenlemeler hayata geçirilmeden önce TELKODER ve alternatif işletmecilerin görüşlerinin alınması, uygulanabilirliğin sağlanması ve etkili düzenlemelerin hayata geçirilmesi açısından önem teşkil etmektedir. Bu bağlamda, kurumunuz önderliğinde tüm sektör temsilcilerinin bir araya geleceği en az yılda iki kez yapılacak toplantıların düzenlenmesinin, sektör oyuncuları ve Kurumlar arasında güçlü bir diyalog ortamı sağlayacağı kanaatindeyiz.

3- Taslak BTK 2024-2028 Stratejik Planı Amaç ve Adımlarına Yönelik Önerilerimiz

I. Fiber Altyapının Hızla Yaygınlaştırılması

- Tesis paylaşımı zorunluluğu kaldırılmalı ve ücretleri düşürülmelidir.
  - Türk Telekom özellikle İstanbul içi tesis paylaşımı süreçlerini uzun zamandır durdurmuştur. Süreleri dikkate almamakta, gerçekçi olmayan mazeretler (boş göz olmaması vs.) ile başvurular reddedilmekte veya hiçbir şekilde cevap verilmemektedir.
  - Tesis paylaşım ücretlerinin sistem üzerinden kontrol edilebilmesi ve Kurum tarafından onaylanması yerinde olacaktır. Ayrıca tesis paylaşım sözleşmelerinin sistem üzerinde görünebilmesi gerektiği düşünülmektedir.
  - Elektronik Haberleşme Altyapı Bilgi Sistemi (EHABS) altyapı işlerini hızlandıran bir sistem haline gelememiştir.
  - Pazarda rekabetin tesisi ve yatırımların hızlandırılabilmesini teminen, tesis paylaşımı ve diğer altyapı taleplerinde Sabit altyapıya erişimde bulunan sorunların giderilmesi ve başta 400 m üzerinde olmak üzere gerek EHABS süreçlerinin gerekse paylaşımın daha kolaylaştırılması sektör açısından faydalı olacaktır.

II. Veri Merkezi İşletmeciliğinin Gerektiği Şekilde Desteklenmesi

- GlobalData verilerine² göre dünyada 2026 yılında toplam pazar büyüklüğünün 146,6 milyar dolara ulaşacağı tahmin edilmektedir. **Türkiye 2022 pazar verilerine göre küresel veri merkezi pazarının yalnızca %0,5'ine sahiptir.** Ancak veri merkezi yatırımlarını etkileyen kriterlerde yapılacak iyileştirmelerle ülkemizin de gelişen bu pazardan alabileceği payın artırılabilirliğini düşünüyoruz. Bunun için teşvik sisteminde veri merkezi yatırımları için çeşitli iyileştirmeler ile pazarın önünü açacak düzenlemeler yapılması önem arz etmektedir.
- Küresel Bulut Şirketleri ile ülkemizde kurulan işletmeciler arasında rekabet açısından sıkıntılar bulunmaktadır (vergi, istihdam, vb.). Amazon, Microsoft, Google gibi servis sağlayıcıların Türkiye'de bulunmalarını sağlamak gerek sektörümüz gerekse de ülkemiz açısından faydalı olacaktır.
- Tüm işletmecilerin bağlandığı birden fazla İDN kurulması ve konuyla ilgili önümüzdeki beş yılı öngören bir yol haritasının yayımlanması sektör açısından faydalı olacaktır.
- İnsan kaynağı yetersizliği ciddi boyutlara ulaşmıştır. Teknik personelin çalışma koşulları yurtdışı ülkelerde olduğu gibi desteklenmelidir.
- Microsoft'un denetimleri Türkiye'de kurulan işletmecileri zorlamaktadır. Microsoft'un tekel konumu ile veri merkezi işletmecileri üzerinden adil olmayan gelir elde etmesi ve kişisel verileri hukuka aykırı şekilde işlemeye çalışmasının engellenmesi uygun olacaktır.

III. Sabit Telefon Hizmeti Pazarının Büyümemesi

- AB ülkelerinde, Toplam ses trafiği içinde sabit ses trafiği %27'ler seviyesindedir. Ülkemizde ise bu oran %1,4 seviyesindedir. Sabit pazarda faaliyet gösteren gerçek alternatif işletmecilerin Pazar payı yaklaşık %20'ler seviyelerindedir (Türk Telekom'a ait bir işletmeci olan TNET'in ve TÜRKSAT'ın Pazar payları çıkarılırsa). Hem toplam ses trafiği için hem de alternatif işletmecilerin Pazar payları AB seviyelerinde olmalıdır.
- 444'lü numaralar taşınabilmeli, tahsisleri yapılabilmesi veya yeni yerel aranır numara (444 Benzeri) bloğu tahsis edilmelidir.
- Sabit arabağlantı ücretleri düşürülmemelidir.

² GlobalData verileri colocation (faydalancının donanımı sağlayarak veri merkezi işleticisinden alan kiralaması) ve hosting (faydalancının veri merkezi işleticisinden donanım, yazılım ve hizmet satın alması) değerlerini içermektedir.

IV. Sabit Genişbant Hizmeti Pazarında Rekabet Sorunu

- TTNET Etkin Piyasa Gücü (EPG) ilan edilmelidir.
- Port Transmisyon uygulaması pazarda rekabeti destekler şekilde düzenlenmelidir. TT'nin ücret artışları öngörülebilir hale getirilmesi ve TNet'in perakende ücretleri ile eşzamanlı olarak arttırılması, taahhütlü aboneler için ücret artışının kademelendirilmesi faydalı olacaktır.
- Toptan tarifeler maliyet esaslı olarak belirlenmeli, maliyet yöntemleri kamuoyu ile paylaşılmalı ve kampanyalara son verilmelidir.

V. Uydu Haberleşme Hizmetleri Sektörünün yeterli büyüklüğe ulaşamamış olması

- Dünya Elektronik Haberleşme Gelirleri/Uydu Haberleşme Gelirleri ve Türkiye'nin Elektronik Haberleşme Gelirleri/Uydu Haberleşme Gelirleri Karşılaştırılması açıkça göstermektedir ki, Uydu Haberleşme Hizmetlerinde Dünya ile benzer bir büyüklüğü yakalayabilmek için, Türkiye Uydu Sektörünün en az 10 kat büyümesi gerekmektedir.
- 406 sayılı Kanun ile TÜRSAT'a sağlanan ayrıcalık nedeniyle uydu haberleşme yetkilendirmesi sahibi Uydu Haberleşme Hizmeti veren işletmecilerin TÜRSAT ile kamu pazarında rekabet edememektedir.
- Türkiye'de uydu sektörünün gelişiminin sağlanması ve pazarın önünün açılması için, uydu haberleşme hizmetleri pazarında TÜRSAT'ın Etkin Piyasa Gücüne sahip işletmeci olarak belirlenmesi, uydu haberleşme hizmeti toptan sağlayıcısı olarak konumlanması ve son kullanıcıya sadece yetkilendirilmiş işletmeciler üzerinden hizmet vererek uydu haberleşme pazarının gelişimine katkıda bulunması gerekmektedir
- BTK'nın alçak yörünge uydularına lisans vermemesi ve Türkiye'de yer istasyonu kurma yükümlülüğünün bulunması sebebi ile hizmete başlayan yeni nesil uydular (LEO, MEO ve GEO) Türkiye'de hizmet vermeye başlayamamıştır. İşletmecilere yer istasyonu kurma yükümlülüğü getirmek yerine, PoP (Point of Presence) kurma ve internete Türkiye'den çıkma yükümlülüğünün getirilmesi gerekmektedir.

Yukarıdaki bilgiler doğrultusunda, 2024-2028 yılı stratejik planında, derneğimiz adına en değerli iki stratejik amacının "4.1 Fiber Altyapının Geliştirilmesi ve Yüksek Hızlı Genişbantın Yaygınlaştırılması ve 4.4 Etkin Rekabetin Sağlanması ve Tüketicilerin Korunması" başlıklarıdır. Ancak, taslak dokümanda bu amacın gerçekleştirilmesine yönelik hedeflerin güçlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu amacın içerisinde yer alan, tüketicilerin korunmasına en önemli

dayanağın etkin rekabetin sağlanması olacağını; etkin rekabetin sağlanması amacının da aşağıda yer alan hedeflerin strateji belgesine eklenmesi ile gerçekleştirilebileceğini düşünmekteyiz.

Yeni nesil şebekelerin hızla tesis edilmesi konusu son yıllarda tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de çok büyük önemli bir konu haline gelmiştir. Kurumunuz tarafından hazırlanan taslak planda altyapı konusunun “Etkin Rekabet Ortamının Sağlanması” başlığı altında yer aldığı görülmektedir. Yeni nesil şebekelerin tesisi her ne kadar “altyapı esaslı rekabetin geliştirilmesi” konusu ile doğrudan ilintili olsa bile, sadece bu başlık altında değerlendirilemeyecek kadar kapsamlı bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yeni nesil şebekelerin tesisi sadece etkin rekabetin sağlanması değil aynı zamanda ülkelerin gelişmişlik düzeyini belirleyen bir gösterge, diğer sektörler için bir kaldıraç görevi görmekte ve dolayısıyla da ülkelerin ekonomik gelişmelerine doğrudan katkıda bulunan bir konudur. Bu nedenle, yeni nesil şebekelerin hızla ve yaygın olarak tesis edilmesi konusunun ayrı bir başlık olarak değerlendirilmesi ve somut ve ölçülebilir projelerin de planda yer alması gerektiği düşünülmektedir. Bu kapsamda, Kurumunuz tarafından hazırlanarak kamuoyu görüşlerine açılan taslak strateji planına yönelik genel değerlendirme ve önerilerimize aşağıda yer verilmektedir;

- Arabağlantı hizmetlerine ilişkin toptan seviyedeki ücretlerin etkin ve sürdürülebilir rekabetin tesisine imkân sağlayacak şekilde belirlenmesi ve fiyat sıkıştırması mekanizmasının işlevsel hale getirilmesi
- Altyapıya dayalı erişim hizmetlerinin kolaylaştırılması ve yaygınlaştırılmasının sağlanması
- Rekabet ihlalleri ile düzenleme ve denetleme faaliyetleri ile etkin mücadele yapılması

Taslak Maddesi	Görüş ve Değerlendirme, Teklif
<p>Sayfa 15,16,17 – Mali, Fiziki ve İnsan Kaynakları</p> <p>Kurumunuzun en son yayımlanan faaliyet raporu olan 2022 Yılı Faaliyet Raporu’nda da yer verilen veriler çerçevesinde, 8,5 milyar TL olarak gerçekleşen BTK gelirinin %86,64’ünü (7,3 milyar TL) Kullanım Ücretleri, %7,4’ünü (0,6 milyar TL) Ruhsatname Ücretleri ve %4,54’ünü (0,4 milyar TL) Kurum Masraflarına Katkı Payı’nın (KMKP) oluşturduğu görülürken, bu gelirlerin yalnızca 1,38 milyar TL’si (%16) Kurumun personel, mal ve hizmet</p>	<p>Sektörde sürdürülebilirliğin ve yeni yatırımların önünün açılması kapsamında, sektörün oluşturduğu kaynağın sektör içerisinde kullanılması amacıyla Kuruma aktarılan kaynakların öncelikli olarak sektörde değerlendirilmesi, sektör içinde değerlendirilebilecek miktardan fazla gelir var ise de işletmecilerin üzerindeki mali yükümlülüklerin azaltılması gerektiği değerlendirilmektedir.</p>

<p>alım ve sermaye giderleri için kullanılmış olup sektörel fonlara aktarılan tutarlar haricinde kalan 4,1 milyar TL'nin (%51) ise Hazineye aktarıldığı anlaşılmaktadır.</p>	
<p>4 STRATEJİK AMAÇLAR VE HEDEFLER</p> <p>4.1 Genişbant Altyapısı ve Kullanımının Yaygınlaştırılması</p> <p>Hedefler</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fiber altyapının yaygınlaşmasının teşviki, 2. Erişim şebekesinde fiber kullanımının takip edilmesi, 3. Fiber erişim altyapısı kurulumunun ekonomik açıdan makul olmadığı kırsal bölgelerde alternatif teknolojik çözümlerin teşvik edilmesi, 4. Mobil genişbantın yaygınlaştırılması, 5. Yüksek hızlı genişbant internet hizmetlerinin kalitesinin iyileştirilmesi.	<p>Genel görüşlerimizde, 2024 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı ve On İkinci Kalkınma Planı (2024-2028)'n da bahsedildiği üzere, genişbant altyapı konusunun sadece sektörümüz için değil ülke ekonomileri için de çok büyük bir öneme sahip olduğu değerlendirilmekteyiz.</p> <p>Bu konunun ayrı bir başlık olarak yer alması çok yerinde olmuştur. Bu çerçevede, strateji ve yol haritasına aşağıda kalınla altı çizilen maddelerin eklenmesini talep etmekteyiz.</p> <p><u>6. Mevcut altyapının verimli kullanılmasının sağlanması</u></p> <p><u>a. Geçiş hakkı kapsamında talep edilen güzergâhta tesis paylaşımının zorunlu olması hükmünün değiştirilerek, tesis paylaşımı erişim talep eden işletmecinin ticari kararına bırakılması,</u></p> <p><u>b. Tesis paylaşımı ücretlerinin en az %50 oranında düşürülmesi,</u></p> <p><u>c. Kaynakların verimli kullanılması açısından bir gözden birden fazla kablo geçirilmesine imkân sağlanması,</u></p> <p><u>d. Elektrik, doğalgaz gibi şebekelerin telekom altyapı yatırımlarına açılmasının sağlanması.</u></p> <p><u>7. Altyapı rekabetinin geliştirilmesi</u></p> <p><u>a. Geçiş hakkı konusunda ilgili kurumlar ile işletmeciler arasında yaşanan sorunların çözümü konusunda sektör paydaşlarının da katılımı ile bir</u></p>

çalışma grubunun kurulması.

b. Yerel Yönetimlerin fiber altyapı kurulmasına ilişkin şartları belirleyen mevzuatın oluşturulması.

c. İnşaat ve kazı işlerinin elektrik, enerji, telekom vb şebekeler için koordineli olması ile verimlilik sağlanması.

8. Kablo TV şebekesinin İnternet Servis Sağlayıcılara açılması

a. Konuyla ilgili tüm paydaşların katılı ile bir çalışma grubunun oluşturulması ve şebekenin paylaşımına açılması konusunda yöntemlerin belirlenmesi.

b. Şebekenin paylaşımına açılmasından sonra belli aralıklarla etki analizinin yürütülmesi.

9. Uydudan Genişbant İnternet Hizmetinin Yaygınlaştırılması

a. Genişbant İnternet erişimi gereken projelerde ve mobil genişbant gerektiren acil yardım ve savunma gibi kamu projelerinde uydudan Ka Band genişbant kapasitelerinin kullanımının yaygınlaştırılması.

b. 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanununun Ek 33. Maddesinde bulunan “Kamu kurum ve kuruluşları ile Kızılay uydu üzerinden ihtiyaç duydukları hizmetleri Türksat Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme Anonim Şirketi tarafından yönetilen uydulardan sağlamak kaydıyla, her kurum ve kuruluşun alabilir. Kamu kurum ve kuruluşları, 5369 sayılı Kanun kapsamında Türksat Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme Anonim Şirketinden doğrudan alacakları hizmetler yönünden 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine tabi değildir.”

ifadesinin kaldırılarak, uydu üzerinden genişbant internet erişimi

	<u>sağlanması alanında rekabetin geliştirilmesi.</u>
4 STRATEJİK AMAÇLAR VE HEDEFLER 4.1 Genişbant Altyapısı ve Kullanımının Yaygınlaştırılması Performans Kriterleri 1. Fiber altyapı uzunluğu (bin km) 2. Fiberin toplam sabit genişbanttaki payı (%)	<p>Genişbant altyapısının yaygınlaştırılması konusunda belirlenen performans kriterlerinin yeterli olmadığı düşünülmektedir.</p> <p>Öncelikle fiber altyapının yaygınlaşması konusunda fiber uzunluğun doğru bir kriter olmadığı değerlendirilmektedir. Bunun yerine ölçütün, FTTH'in ulaştığı hane sayısı olması daha anlamlı olacaktır. Kaldı ki, uzunluk ölçütündeki yıllık artış oranları çok düşük belirlenmiştir. Sektörün ilerlemesi, rekabetçiliğinin artırılması için uzunluk ölçütü bile hedef olarak belirlendiğinde en az % 100'lük artışların yer alması yerinde olacaktır.</p> <p>Ayrıca, belirlenecek hedefler içinde hanelere birden fazla operatör erişiminin sağlanması da yer almalıdır. Yıllık bazda birden fazla operatörün ulaştığı hane sayısının %10 oranında artışı uygun görünmektedir.</p> <p>Bu nedenle, öncelikli olarak fiber uzunluğun bir kriter olmaktan çıkarılarak yerine FTTH ulaşan hane sayısının yer alması, bu mümkün değil ise fiber uzunluklarına yönelik yıllık hedeflerin en az %100 artış olacak şekilde belirlenmesi, bununla birlikte birden fazla operatörün ulaştığı hane sayısının ayrıca bir kriter olarak eklenmesi talep edilmektedir.</p>
4. STRATEJİK AMAÇLAR - Sayfa 91- Haberleşmenin özellikle afet durumlarında elzem bir ihtiyaç olması nedeniyle kamu hizmeti niteliğinde olan elektronik haberleşmenin hızlı ve güvenli şekilde kurulabilmesi amacıyla öncelikle elektrik, doğalgaz ve su gibi kritik	<p>On İkinci Kalkınma Planının Bilgi ve İletişim Teknolojilerine ilişkin 577.4 Afetlerden etkilenen bölgelerde yeni şehir planlarına uygun telekomünikasyon altyapısının hızla kurulması desteklenecektir." Maddesi kapsamında Kurumunuzun bu konuyu stratejik amaç ve hedefleri arasında</p>

<p>altyapı olarak belirlenmesi, fiber optik altyapı gibi kurulumların önündeki her türlü engellemelerin kaldırılması, süreçlerin basitleştirilmesi ile bu husustaki mali yüklerin kaldırılması gerekmektedir. Ayrıca TOKİ projelerinde elektrik şebekesi, su ve kanalizasyon şebekesi ya da doğalgaz hattı gibi fiber güzergahların önceden planlanması ve şantiye safhasında gerekli kurulumların yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.</p>	<p>alması gerektiği değerlendirilmekte; aşağıdaki hedefler önerilmektedir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Elektronik haberleşme altyapısının "kritik altyapı" olarak tanımlanması</u> • <u>Kamu tasarrufundaki alanlarda işletmecilere bedelsiz yer tahsisi sağlanması</u> • <u>TOKİ bölgelerinde elektronik haberleşme altyapısı kurulumu için proje aşamasında uygun yerlerin belirlenmesi, tüm işletmecilerin altyapı kurulumuna imkân sağlayacak şekilde imalat yapılması</u>
<p>4. STRATEJİK AMAÇLAR - Sayfa 91,92,93 - Genişbant Altyapısı ve Kullanımının Yaygınlaştırılması, Hedefler</p> <p>Haberleşme altyapılarının kurulması ve yaygınlaştırılmasının önündeki engellerin kaldırılmasına yönelik düzenlemelerin gözden geçirilerek gerekli değişikliklerin ivedilikle yapılması gerekmektedir.</p>	<p>12. Kalkınma Planı 577.1'inci maddesi altında yer alan "Elektronik haberleşme sektöründe rekabetin güçlendirilmesi amacıyla altyapı kurulumuna ilişkin izin ve geçiş hakkı, altyapının ortak kullanımı ve tesis paylaşımı süreçleri iyileştirilecektir" politikası kapsamında ve Kurumunuz Taslak 2024-2028 Stratejik Planı'nda yer alan Genişbant Altyapısı ve Kullanımının Yaygınlaştırılması, Performans Kriterlerinin gerçekleştirilebilmesini teminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yeni nesil elektronik haberleşme altyapısının (FTTH/B fiber) yaygınlaştırılmasına ve imalatların önündeki engellerin kaldırılmasına yönelik mevzuat değişikliklerinin yapılması (altyapı rekabetinin artırılması, farklı erişim ürünlerinin sunulması, tesis paylaşımı mevzuatının iyileştirilmesi gibi), - Tesis paylaşımı ve geçiş hakkı düzenlemelerinin fiber yatırımları teşvik edecek bir perspektifle bir an evvel yeniden kaleme alınması, - Tesis paylaşımının ülkemize yatırım yapmak isteyen işletmecilerin önünü açacak şekilde zorunluluk olmaktan çıkarılarak ihtiyari bir mekanizma olarak kullanılması, tesis paylaşım yükümlülüğünün başvuru alan işletmeci için devam etmesi,

	<ul style="list-style-type: none"> - Tesis paylaşımının etkinleştirilmesini teminen bilgi sistemleri ve yükümlülöklere ilişkin performans kriterlerinde geliştirmeler yapılması, - Geçiş hakkı ücretlerinin kaldırılması, - Geçiş hakkı taleplerinin cevaplanma sürelerinin iyileştirilmesi ve 400 metre altı ve parçalı güzergah kazılarının geçiş hakkı sürecinden muaf tutulması, - Telekom altyapısına uygun olan tüm şebekelerin (boru, kanal, göz) erişime açılması, - Fiberin yaygınlaşması ve yatırımların verimliliği için ortak altyapı şirketi kurulumunun önünün açılması, - Altyapı imalatlarının (hanelere kadar fiber (FTTH) altyapısının) teşviklerle desteklenmesi gerekmektedir.
<p>4. STRATEJİK AMAÇLAR - Sayfa 91,92,93 - Genişbant Altyapısı ve Kullanımının Yaygınlaştırılması, Hedefler</p> <p>Haberleşme altyapılarının kurulması ve yaygınlaştırılmasının önündeki engellerin kaldırılmasına yönelik düzenlemelerin gözden geçirilerek gerekli değişikliklerin ivedilikle yapılması gerekmektedir.</p>	<p>2020 Aralık ayında İmar Kanunundaki revizyonla elektronik haberleşme istasyonlarının imar kapsamında uygulama aşamasında ruhsat/izin süreçlerinin netleşmesi için İmar Kanunu referansı ile Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin de yeni kanun şartları kapsamında revize edilmesi önem arz etmektedir.</p> <p>Belirlenen düzenlemelere ve kanunlara uygun yapılacak haberleşme teknolojileri yatırımları için birçok noktada yavaşlatıcı, maliyetleri artırıcı engellerle karşılaşılmaktadır. Kapsamlı bir çalışmayla bu sorunları ortadan kaldıracak düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır.</p>
<p>4. STRATEJİK AMAÇLAR</p>	<p>a. <u>Rekabetin sağlanması ve tüketicinin uygun koşullarla hizmetleri</u></p>

4.4 Rekabetin Artırılması ve Tüketici Haklarının Güçlendirilmesi

İnternet hizmet maliyetlerinin içinde çok yüksek payı olan altyapı maliyetlerinde 2022 ve 2023 yıllarında yapılan dramatik artışlar perakende internet servis sağlayıcılarının ticari sürdürülebilirlikleri tehlikeye sokacak seviyede büyük zararlara yol açmıştır. İnternet pazarında rekabetin sürdürülebilmesi için perakende internet servis sağlayıcılarının varlıkları hayati önem taşımaktadır.

İnternet hizmetinde altyapı fiyat artışları mevcut yapı ile ilerleyecek ise perakende internet servis sağlayıcılarının ticari faaliyetlerini sürdürebilmeleri için bu mücbir durumun taahhütlü abone fiyatlamasına ne şekilde yansıtılacağı konusunda çalışma yapılmasına ihtiyaç vardır.

Sabit İnternet Pazarındaki Referans Teklif uygulama süreleri işletmecilerin adaptasyonu için çok kısadır, bu da işletmecinin mali yapısına büyük zarar vermektedir.

Yandaki maddelerin hedefler bölümüne eklenmesi talep edilmektedir.

kullanmasını sağlamak amacıyla; Türk Telekom tarafından sağlanan alt yapı hizmetinin toptan müşterilerine taahhütlü olarak satılması sağlanmalı.

- b. Maliyet Yönetimi ve Esnek Fiyatlandırma: Toptan internet sağlayıcılar için altyapı maliyetlerinin artması durumunda, bu maliyet artışlarını perakende internet hizmeti sağlayıcılarına adil ve şeffaf bir şekilde yansıtabilecek esnek fiyatlandırma modellerinin geliştirilmesi.
- c. Taahhütlü Sözleşme Yapılandırması: Taahhütlü abonelik sözleşmelerinde, altyapı maliyetlerindeki değişikliklere bağlı olarak fiyat ayarlamasına izin veren hükümler eklenmesi. Bu, firmaların beklenmedik maliyet artışları karşısında ticari varlıklarının sürdürebilmelerine katkı sağlayacaktır.
- d. Sabit İnternetteki en büyük operatör hariç pazar payının belli bir büyüklüğü aşmaması, 2018'e kadar %10 aşağı çekilmesi.
- e. Referans Teklif ve eklerinin uygulanması ile ilgili sürelerin 6 aya çekilmesi.
- f. Sabit Bant Alt yapısının bulunmadığı bölgelerde tüketicilerin ihtiyaçlarının karşılanması, Rekabetin sağlanması ve tüketicinin uygun koşullarla hizmetleri kullanmasını sağlamak amacıyla, Modemler vasıtası ile mobil hatlarla sağlanan internet hizmetinin toptan müşterilerine de ürün olarak verilmesi.

4. STRATEJİK AMAÇLAR

4.4 Rekabetin Artırılması ve Tüketici Haklarının Güçlendirilmesi

Hedefler

1. Elektronik haberleşme sektöründe rekabetin teşviki,
  - a. Rekabet karşıtı davranışların önlenmesi amacıyla ilgili pazar analizleri neticesinde EPG'ye sahip işletmecilere yönelik getirilecek yükümlülüklerin belirlenmesi,
  - b. Pazar analizleri sonucunda getirilen yükümlülüklerin uygulanmasının sağlanması ve takibi.

Sektörde etkin ve sürdürülebilir rekabetin tesis edilmesi için EPG'lere yükümlülük getirilmesi önemli olmakla birlikte mevcut durumda en büyük sorun bu yükümlülüklerin doğru ve eksiksiz olarak uygulanmasında yaşanmaktadır.

Söz konusu yükümlülüklerin getirilme amacı rekabetin tesisi ise bu etkinin Pazar payları üzerinde görülmesi gerektiği düşünülmektedir.

Sektörün düzenlemelere açılmasından bu yana geçen yaklaşık 16 senede yeni nesil işletmecilerin Pazar paylarının çok düşük seviyelerde kaldığını görmekteyiz.

Bu durumun temel sebebinin getirilen yükümlülüklerin uygulanmasında yaşanan sorunlardan kaynaklandığı bilinmektedir. 1.a.'da belirtilen hedefe katılmakla birlikte bu hedefe ulaşıp ulaşılamadığının tespit edilmesi ve kontrolünün sağlanması gerektiği düşünülmektedir. Bu nedenle, bu maddenin somutlaştırılarak her bir pazarda yükümlülüklerin uygulanmasına yönelik yaşanan sorunların somut olarak tespit edilerek alt madde/performans kıstas olarak plana dâhil edilmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

Bu şartın yerine getirilmesinin mümkün olmaması durumunda ise performans kıstas içerisine ölçülebilir hedeflerin eklenmesi yerinde olacaktır.

Birçok pazarda EPG'ye sahip olan Türk Telekom'a bu pazarlarda "Tarife Kontrolüne (Maliyet Esaslı tarife Belirleme) Tabi Olma" ve "Hesap Ayrımı ve Maliyet Muhasebesi" yükümlülüklerinin getirildiği bilinmektedir.

Bu yükümlülükler etkin rekabetin tesisi yani EPG dışındaki işletmecilerin Pazar paylarının arttırılması için alınmaktadır. Ancak mevcut durumda yeni nesil

	<p>işletmecilerin Pazar paylarının düşüklüğü göz önüne alındığında bu ve benzer yükümlülüklerin getirilmesi yanında kontrol, takip ve yaptırımların da sürece dahil edilmesi ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.</p> <p>Bu durumun temel nedeni, söz konusu yükümlülüklerin tam olarak uygulanmamasından kaynaklanmaktadır. Özellikle son dönemde Türk Telekom'un organizasyonunda yapılan değişiklikler bu durumu imkânsız hale getirmektedir. Şirketin perakende kolunun aynı zamanda toptan tarifeleri belirlemesi durumunda "maliyet esaslılık" ve "ayrım gözetmeme" ilkelerinin uygulanabilmesi fiilen mümkün değildir.</p> <p>Bu nedenle söz konusu madde ile birlikte uygulama süreçlerinin somutlaştırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.</p> <p>Etkin rekabetin tesisi için altyapıya dayalı rekabetin desteklenmesi gerektiğini düşünmekle birlikte bu hedefin daha somut hale getirilmesi yerinde olacaktır. Örneğin;</p> <p><i>c. Elektronik Haberleşme Hizmetlerinin sunumunda altyapıya dayalı rekabetin desteklenmesi,</i></p> <p><i>c1. YAPA'ya işlerlik kazandırılması - YAPA ve Ortak Yerleşim Referans Tekliflerinde yer alan ücretler maliyet esaslı olacak şekilde düzenlenecektir.</i></p> <p><i>c2. Tesis Paylaşımı koşullarının iyileştirilmesi - TT'nin mevcut düzenlemelere uygun hareket etmesi sağlanacaktır.</i></p> <p>...</p>
4. STRATEJİK AMAÇLAR	<p>Aşağıda <u>altı çizilen</u> maddelerin eklenmesini talep etmekteyiz.</p> <p><u>5. Rekabet ihlalleri ile düzenleme ve denetleme faaliyetleri ile etkin</u></p>

4.4 Rekabetin Artırılması ve Tüketici Haklarının Güçlendirilmesi

Hedefler

2. Pazar analizleri mevzuatının gözden geçirilmesi ve AB mevzuatına uyumun sağlanması,
3. Posta mevzuatının gözden geçirilmesi ve AB mevzuatına uyumlu hale getirilmesi,
4. Elektronik haberleşme ve posta hizmetlerinde tüketici haklarının korunması,
  - a. Elektronik haberleşme hizmetlerinde tüketici faydası ve refahının artırılması,
  - b. Elektronik haberleşme sektöründe kişisel verilerin korunması ve gizliliğin sağlanmasına ilişkin tedbirlerin alınması,
  - c. Piyasaya arz edilen cihazların ilgili mevzuata uygun olarak üretilip üretilmediğine yönelik gerekli test ve ölçümlerin yapılması.

mücadele yapılması,

6. Veri Merkezlerine ilişkin Yasal Düzenlemelerin, Teşviklerin Hayata Geçirilmesi ve İnternet Değişim Noktası Kurulumunun Desteklenmesi

a. Veri Merkezleri ve İnternet Değişim Noktalarına yönelik gerekli mevzuat çalışmasının tamamlanması

b. Bu alandaki yatırımların teşvik edilmesini teminen, vergi indirimi, yer tahsisi ve enerji desteği gibi teşviklerin verilmesi

9. Düzenleyici Çerçevenin Gözden Geçirilmesi

a. AB mevzuatının gözden geçirilerek eksikliklerin tespit edilmesi

b. Sektöre yönelik ülkemizde yaşanan gelişmelerin tüm paydaşlar ile değerlendirilmesi ve ihtiyaçların belirlenmesi

c. Sektörde gerçekleşen birleşmeler (yatay, dikey, vb.) ve devralmalar gibi konulara ilişkin yeni bir regülasyon mantığı geliştirmeyi teminen sektör oyuncularının da katılımı ile bir çalışma grubunun oluşturulması

d. Bildiğimiz pazar tanımının dışına çıkılıp, sektörde son dönemde yaşanan birleşme ve devralmalara ilişkin yeni bir düzenleyici çerçeveye inşa edilmesine yönelik kamuoyu görüşlerinin alınması

e. Sadece ülkemiz değil diğer ülkeler için de etkin rekabetin tesis konusunda örnek olabilecek yeni bir düzenleyici çerçevenin hayata geçirilmesi

f. Yeni çerçevenin uygulamaya alınmasından makul bir süre sonrasında etki analizinin yapılması ve belirli aralıklarla gözden geçirilmesi.

10. Öncül Düzenleyici Etki Analizinin Benimsenmesi

	<p><u>a. Düzenleyici kararlar öncesinde uzun vadeli etki analizi yapılması genel prensip olarak benimsenmesi ve bu konuda gerekli mevzuatın çıkarılması.</u></p> <p><u>b. Sektör oyuncularının etki analizlerine katılımının sağlanması.</u></p>
<p>4. STRATEJİK AMAÇLAR</p> <p>4.4 Rekabetin Artırılması ve Tüketici Haklarının Güçlendirilmesi</p> <p>Performans Kriterleri</p>	<p>Etkin rekabet ortamının sağlanması ve geliştirilmesi konusunda en önemli ölçüt şüphesiz Pazar paylarıdır. Bu nedenle, böyle bir ölçütün mutlaka eklenmesi gerekmektedir. Genel görüşlerimize uygun olarak, aşağıda <u>altı çizilen</u> maddelerin eklenmesini talep etmekteyiz.</p> <p>Performans Kriterleri</p> <p><u>2. Yeni nesil işletmecilerin pazar paylarının %40'lara ulaşması,</u></p> <p><u>3. Elektronik haberleşme sektöründe erişim ve arabağlantı hizmetlerine ilişkin toptan seviyedeki ücretlerin etkin ve sürdürülebilir rekabetin tesisine imkân sağlayacak şekilde maliyet esaslı olarak ve her bir toptan ücrete yönelik maliyet hesap metodolojisinin sektör paydaşlarına açık hale getirilmesi,</u></p> <p><u>4. Elektronik haberleşme sektöründe referans erişim tekliflerinde hizmetlerin sunumuna ilişkin usul ve esaslarda olumlu gelişmelerin sağlanması neticesinde işletmecilerin söz konusu hizmetlere yönelik yazılı şikâyet başvurularının %50 azalması,</u></p> <p><u>5. Elektronik haberleşme sektöründe altyapıya dayalı erişim hizmetlerinin kullanımının artması ve fiber altyapıların yaygınlık kazandırılması konusunda hedeflere ulaşılması,</u></p> <p><u>6. Veri Merkezi İşletmeciliğinin gelişmesinin sağlanması,</u></p> <p><u>7. Birden fazla İnternet Değişim Noktası kurulması ve kurulmuş olanların</u></p>

	<p><u>desteklenmesi,</u></p> <p><u>8. Yeni düzenleyici çerçevenin hayata geçirilmesi,</u></p> <p><u>9. Öncül düzenleyici etki analizinin hayata geçirilmesi,</u></p> <p><u>10. Yerli İTH işletmecilerinin ülkemizdeki Pazar paylarının %40 büyümesi,</u></p> <p><u>11. Sanal Mobil Şebeke İşletmeciliğinin uygulamaya alınmasının önündeki engellerin giderilmesi.</u></p>
<p>Avrupa Birliği Yaklaşımı Sayfa 42</p> <p>Hizmet Kalitesi ve Arıza Yönetimi: Toptan internet sağlayıcısının daha yüksek hizmet kalitesi ve daha az teknik arıza garantisinin talep edilmesi, mevcut SL sürelerinin müşteri deneyimini arttıracak ve OECD ülkeleri ile benzer seviyeleri yakalayacak şekilde eşgüdümlemesi gerekmektedir. Bu durum, son kullanıcı memnuniyetini artırarak internet pazarının toplam değerini de arttıracaktır.</p>	
<p>PESTLE Analizi/Politik/Sayfa 83-84</p> <p>Yandaki Etken tabloya eklenmelidir.</p>	<p><u>Tespit: Kamu kurum ve kuruluşları ile vatandaşların altyapıların çalışma prensiplerine ve sektörün afete hazırlık için ihtiyaçlarına ilişkin farkındalıklarının düşük olması</u></p> <p><u>Tehditler: OLUMSUZ</u></p> <p><u>Ne yapılmalı: Sektörün afetlere hazırlıklı olabilmesi kapsamında elektronik haberleşme altyapılarına stratejik öncelik verilerek “kritik altyapı” olarak belirlenmelidir. Altyapı kurulumunun kolaylaştırılması, bu kapsamda kamuya ve özel sektöre ait yapılara elektronik haberleşme altyapılarının kurulumuna yönelik yasakların kaldırılması, altyapı kurulumlarından herhangi bir kira vb. ücret alınmaması ve izin süreçlerinin kamu yararı gözetilerek kolaylaştırılması</u></p>

	<u>gerekmektedir.</u>
<p>PESTLE Analizi/Yasal/Sayfa 86</p> <p>Haziran ve Temmuz 2023 aylarında Kurum'un kendi düzenlemelerine aykırı olacak şekilde kısa süre genişbant maliyetleri artırılmıştır. Ayrıca değişen referans teklif yine daha önce herhangi bir bilgilendirme yapılmadan uygulamaya konmuştur. İşletmecilerin maliyet dengesini oldukça olumsuz etkileyen bu durumun tekrar yaşanmaması için gereken tedbirler alınmalıdır. Buna göre, yandaki etken tabloya eklenmelidir.</p>	<p><u>Tespitler: Rekabeti ve işletmecilerin maliyetlerini etkileyecek düzenlemelerin, işletmecilerin mali yapısı gözetilmeden ve yeni maliyetlere uyum için yeterli süre verilmeden uygulanması.</u></p> <p><u>Tehditler: OLUMSUZ</u></p> <p><u>Ne yapılmalı: Yapılacak düzenlemeler ile ilgili işletmecilere önceden bilgi verilmeli ve görüş istenmeli. Değişen maliyetlere uyum için yeterli süre tanınmalı. Sektördeki abonelik yapısına uygun maliyet değişiklikleri yapılmalı.</u></p>
<p>PESTLE Analizi/Yasal/Sayfa 86</p> <p>Yandaki Etken tabloya eklenmelidir.</p>	<p><u>Tespitler: Tüketici hak ve menfaatlerini korumak amacıyla oluşturulan aşırı düzenleme ortamı sektöre zarar vermektedir.</u></p> <p><u>Tehditler: OLUMSUZ</u></p> <p><u>Ne yapılmalı: Sınırlı sayıda tüketiciden gelen şikâyete dayanılarak tüm şebeke, sistem ve süreçlerini etkileyecek düzenlemeler yerine gerekli düzenleyici etki analizlerin yapılarak tüketicinin korunması hedefi ile birlikte sektörün ve teknolojinin gelişimine, yatırımların sürdürülebilirliğine uygun düzenlemelerin oluşturulması gerekmektedir.</u></p>